

Disposition – socialudvalget fredag d. 27. januar 2006

Indledning (evt.)

I Dansk Ungdoms Fællesråd har vi arbejdet med børns muligheder for at få en stemme i samfundet. Det gælder både indenfor skoleområdet, socialområdet, handicapområdet og andre områder hvor man naturligt bør høre børn i sager, der vedrører deres liv på en direkte eller en indirekte måde. På skoleområdet er det eksempelvis i forbindelse med undervisningen generelt, i forbindelse med undervisningsmiljøet eller i forbindelse med elevrådsrepræsentation. På socialområdet er det i forbindelse med samværsager, anbringelsessager og i andre sager hvor man normalt kun vil høre barnets forældre – i stedet for at høre barnet selv.

Men de allerfleste børn og unge har det faktisk godt. Det viser adskillige undersøgelser, og ikke mindst den seneste undersøgelse "Det gode ungdomsliv" fra CeFU. De viser, at børn og unge i dagens Danmark har det rigtigt godt. Men at der også er også børn, som har det rigtigt skidt, og at der er særligt mange børn som på et eller andet tidspunkt i deres liv bliver udsat for skilsmisse, forkert behandling eller får andre problemer, og hvor der bliver taget forkerte beslutninger omkring børnene, uden at de får mulighed for at sige fra. Og uden at de efterfølgende har en gennemsigtig og forståelig mulighed for at klage over en given afgørelse.

Vi er ikke eksperter på børns retstilling generelt, og derfor vil vi koncentrere os om det, vi er eksperter på – nemlig børns stemme. Vi er en paraplyorganisation med 800.000 medlemmer i baglandet, og udtaler os selvfølgelig på baggrund netop af vores medlemsorganisationers erfaringer.

I forhold til børns retstilling generelt:

Så mener Dansk Ungdoms Fællesråd, at børn generelt har for få muligheder for at klage og er for uoplyste om de muligheder de rent faktisk har. Børn har naturligvis krav på at blive hørt jf. børnekonventionens artikel 12. Og det gælder inden for alle områder, der vedrører barnets gode liv.

I forhold til børns stemme:

- Børnekonventionen angiver, at alle børn der anses for modne herfor skal høres i sager, der vedrører dem selv. Til trods for at der ikke findes regler for børns krav, i forhold til alder i forvaltningsretten, så er det praksis, at mindreårige børn ikke har krav på at fungere som en selvstændig sagspart. Nogen gange er der få undtagelser, men alt i alt er det statiske regler, der ikke tager hensyn til barnets egen mening. DUF så gerne, at alle børn fik en større mulighed for konsekvent at blive hørt i sager, der vedrører dem selv.
- Til trods for at man som mindreårig ikke har nogen direkte klagemulighed, så kunne man stadig sige, at "det går jo meget godt". Der er faktisk ikke ret mange registrerede klager fra børn (under 18 år) over forhold der vedrører deres eget liv, og de afgørelser, der træffes af voksne, og som direkte vedrører deres eget liv. Dels så er der ikke mange offentlige myndigheder, der registrerer en klagers alder, og dels er der formentligt ikke ret mange reelle klager fra mindreårige. Man skal bare samtidigt huske at spørge sig selv,

hvorfor der er så få klager. Er det fordi, der ikke er noget at klage over, eller er det fordi børns klagemuligheder ikke er børnevenlige?

- FN's børnekomite har i alle tre af rapporteringer anbefalet den danske regering at oprette en klageinstans for børn. Det kan enten være i regi af en egentlig særlig klageinstans i forbindelse med folketingets ombudsmand, det kan være som udvidede beføjelser hos Børnerådet, eller det kan være som en helt selvstændig Børneombudsmand. Den seneste anbefaling kom i FN's Børnekomites concluding observations d. 30. september 2005. I Dansk Ungdoms Fællesråd mener vi ikke, at man kan overhøre FN's børnekomites anbefalinger. I øvrigt har Dansk Ungdoms Fællesråd sammen med 7 andre organisationer selv påpeget samme problematik i vores fælles alternative NGO rapport til regeringens 3. periodiske rapport til FN's Børnekomite i starten af 2005.

Derfor ønsker Dansk Ungdoms Fællesråd, at folketinget sikrer børn en uvildig klageinstans, der kun er for børn under 18 år, og som kan tage individuelle sager op til behandling. Det ligger meget godt i tråd med de lovforslag som først Kristendemokraterne, siden Socialdemokraterne og senest Enhedslisten har fremført.

Men hvorfor vil vi så gerne have en Børneombudsmand?

- Vi ønsker en gennemsigtigt system for det enkelte barn. Der er ikke mange børn i dag, der ved, at de kan klage til folketingets ombudsmand. Og det er også temmelig uigennemskueligt med hvilken ret de kan klage, fordi det er et skøn, der beror på ombudsmandens egen afgørelse. Ligeledes er der forskellige aldersgrænser for, hvornår man som barn har indsigelsesmulighed på forskellige sager, der vedrører en selv. Det er for tilfældigt og for uigennemskueligt for det enkelte barn. I stedet er der behov for et organ, som er kendt og respekteret af børn, og som har en sagkyndig stab af medarbejdere, der samtidig har den nødvendige børnefaglige og børnekyndige vinkel på sagsbehandlingen.
- Vi ønsker en uvildig og en uafhængig institution ligesom folketingets ombudsmand. Derfor bør det også være folketinget, der opretter og driver en Børneombudsmandsinstitution igennem en lovgivning på området.

Hvordan skal en børneombudsmand så fungere?

- Vi ønsker en Børneombudsmandsinstitution efter norsk og svensk forbillede. I Sverige har de haft en Barnombudsmann i 12 år, og i dag er der ca. 22 medarbejdere. Over dobbelt så mange som i det danske Børneråd, som er blevet beskåret år efter år til trods for at oplysnings- og analyseindsatsen burde forstærkes. Den svenske Barnombudsmann er for børn og unge under 18 år, og nogle af Barnombudsmannens særlige områder er børns psykiske miljø, børns undervisningsmiljø og børn og straffovertrædelser. Barnombudsmannen kan tage individuelle sager op, og høre alle relevante parter i disse sager. I 2004 havde den svenske Barnombudsmann 1.555 konkrete sager (en sag er en sag når den er journaliseret, kategoriseret og hvor der er kommet et svar – men ikke afgjorte sager). Men Barnombudsmannen arbejder ikke kun med konkrete

klagesager. Barnombudsmannen arbejder også med rådgivning, oplysning om børnekonventionen og oplysning til svenske børn generelt om børns rettigheder. Barnombudsmannens sager strakte sig over en lang række sagsområder som skoleområdet (fleste sager), socialområdet (anbringelsessager og samværssager), sager om overgreb, sundhedsområdet og sager om fritid, kultur, idræt m.v.

Hverken Børnerådet eller Folketingets Ombudsmand kan i dag varetage børns klageret på en ønskværdig måde. Børnerådet må ikke tage individuelle sager op, og ombudsmanden er en fuldstændig ukendt institution for børn – og har også nok at lave i forvejen. Derfor vil børnenes stemme også kun komme endeligt til sin ret med sin egen klageinstans, sin egen mikrofon, sin egen ombudsmand.

Vi håber, at vi med det her indlæg har givet Socialudvalget og Retsudvalget en øget indsigt i bevæggrunden for, hvorfor Dansk Ungdoms Fællesråd ser et absolut påtrængende behov for, at bedre børns retsstilling igennem oprettelsen af en selvstændig og uvildig Børneombudsmand i Danmark.